

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»
КАФЕДРА МІЖНАРОДНОГО ТА ЄВРОПЕЙСЬКОГО ПРАВА

Всеукраїнська наукова студентська конференція
«Міжнародне право в період
турбулентності міжнародних відносин»

25 жовтня 2024

м. Одеса

Друкується за наказом ректора Національного університету
«Одеська юридична академія» Олега ТОДОЩАКА
(наказ № 3178-44 від 08.10.2024 р.)

Відповідальний редактор

Аракелян Мінас Рамзесович – проректор з наукової роботи Національного університету «Одеська юридична академія», доктор юридичних наук, професор кафедри міжнародного та європейського права, Заслужений юрист України.

Укладачі:

Бехруз Хашаматула Набійович – доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри міжнародного та європейського права.

Бугаєць Альона Сергіївна – асистент кафедри міжнародного та європейського права.

Гриб Анна Миколаївна – кандидат юридичних наук, доцент кафедри міжнародного та європейського права.

Дронов Владислав Юрійович – кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри міжнародного та європейського права.

Форманюк Вікторія Василівна – кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри міжнародного та європейського права.

Слісаренко Анастасія Олександрівна – здобувачка вищої освіти 4 курсу факультету судового та міжнародного права.

Матеріали видано в авторській редакції. Повну відповідальність за достовірність та якість поданого матеріалу несуть учасники конференції, їх наукові керівники, які рекомендували матеріали до друку.

Адреса редколегії:

Національний університет «Одеська юридична академія», кафедра міжнародного та європейського права, м. Одеса, 65009, вул. Фонтанська дорога, 23. Тел. +38(048)719 8685

«Міжнародне право в період турбулентності міжнародних відносин» : студентська науково-практична конференція, 25 жовтня 2024 р., м. Одеса: збірник матеріалів конференції. Одеса. 2024. 489 с.

© НУ «Одеська юридична академія», 2024

© Кафедра міжнародного та європейського права НУ «ОЮА»

4. Міжнародне гуманітарне право : навчально-методичний посібник / М. В. Грушко, В. В. Музика, Т. С. Федорова, В. В. Владишевська / за ред. О. В. Бігняка. Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2022. 136 с.

***Ключові слова:** гібридна війна, засоби війни, проблеми правового регулювання, проксі-сили, дестабілізація, маніпуляція правом, розмиття меж.*

***Науковий керівник:** кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри міжнародного та європейського права Національного університету «Одеська юридична академія» Мануїлова Катерина Вікторівна.*

Соловей Анна Олегівна

здобувачка 1-го курсу магістратури

факультету цивільної та господарської юстиції

Національного університету «Одеська юридична академія»

ОКРЕМІ ПИТАННЯ ЩОДО ВСТАНОВЛЕННЯ МІЖНАРОДНО-ПРАВОВОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ

На сучасному етапі формування правового суспільства все більше набувають значення питання щодо встановлення міжнародно-правової відповідальності. Особливого значення дане питання набуває через факт видозміни міжнародних відносин та зв'язків, політичної та економічної ситуації у світі, а також завдяки впливу інших, не менш важливих чинників.

Питання встановлення міжнародно-правової відповідальності безумовно є актуальним і на сьогодні, оскільки передбачає за собою наявність великої кількості необхідних дій, що можуть фактично впливати на політичну обстановку не лише на теренах окремої країни, а й політичній арені світу. Загалом, дана тема прямо та суміжно, досліджувалась достатньою кількістю науковців та вчених у сфері права та міжнародного права. Прикладом можуть послугувати праці таких вчених, як: Важна К.А. у роботі «Концепція суб'єктивної та концепція

об'єктивної міжнародно-правової відповідальності держави», Андрейченко С.С. «Співвідношення міжнародно-правової відповідальності держав та міжнародної кримінальної відповідальності індивідів», Грабович Т.А. «Гене́за концепції міжнародної відповідальності держав», Громовенко К.В. та Тицька Я.О. «Міжнародно-правова відповідальність держав як засіб забезпечення дотримання норм міжнародного права: від теорії до практики» та інші [1-4].

Загалом, якщо говорити про сучасне розуміння міжнародно-правової відповідальності, то можна зазначити, що це певне зобов'язання, що виникає перед суб'єктом міжнародного права, направлене на виправлення порушеного ним становища повністю, або частково, враховуючи усі можливі шляхи та способи покращення ситуації. Основною, базовою проблематикою питання встановлення відповідальності є співмірність її агресії, загрози миру та безпеки, оскільки у зв'язку з розвитком науки та техніки, підходи до дій у конфліктах стають більш небезпечними та такими, що становлять загрозу великому масиву країн [5, с.163].

Практикою та багаторічним досвідом вже сформовано яскраві приклади встановлення міжнародно-правової відповідальності, однак, спірним питанням є те, чи можливо дані моделі використовувати на сьогодні. Прикладом може послугувати встановлення відповідальності для Німеччини у післявоєнний період, за яким було визначено матеріальне та нематеріальне зобов'язання для цієї країни. Однак, постає питання доречності застосування даної моделі в умовах сьогодення, особливо враховуючи ситуацію, що сталась на теренах нашої країни.

Перш за все, варто звернути увагу на проблематику встановлення відповідальності за злочини, вчинені окремими особами з боку країни агресора. Неможливість доступу до окупованих територій унеможлиблює проведення криміналістичних дій щодо встановлення обставин злочину. В свою чергу, встановити конкретну особу та її причетність до окремого злочину створює перепони до притягнення до відповідальності даних осіб. Так, можна оглядати дане питання в контексті накладення відповідальності на країну-агресора, у рамках колективної відповідальності, проте це спонукає більшу проблематику.

Сутність другої перепони полягає у небажанні видачі країною-агресором осіб, причетних до вчинення кримінальних правопорушень, а саме злочинів. Навіть за фактом встановлення причетності індивіда до злочину, практично неможливо стверджувати на створенні відповідальності для таких осіб повною мірою. Також, тут прослідковується прогалина функціонування міжнародних інституцій, а саме відсутність органу, у повноваження якого міг би входити контроль за дотриманням виконання міри відповідальності. Враховуючи суспільно-політичну обстановку у світі, а також наявність великої кількості конфліктів, в тому числі і збройних, створення окремого інституту відповідальності, з певним планом виконання та вирішення проблемних питань встановлення відповідальності, а також окремим органом, що міг би функціонувати для виправлення прогалин порушення норм міжнародного права, могло б сприяти запобіганню виникнення нових конфліктів або ж зменшення їх розповсюдження.

Вищезазначені тези свідчать про відповідальність індивіда з можливою перехідною відповідальністю держави. Проте, в аспекті даної теми варто також говорити про недоліки відповідальності саме держав та шляхів реалізації такого зобов'язання. Важливо зазначити про процес реалізації, що не наділений примусом до виконання. Дійсно, для країн, в умовах сучасності, існують певні стримуючі фактори, до прикладу, такі, як накладення колективних санкцій з дозволу Ради Безпеки ООН. Яскравим прикладом послугувало накладення санкцій на Російську Федерацію з боку країн Європейського союзу, котре лише частково заморозило здійснення певних дій зі сторони країни-агресора. Такі запобіжні дії з боку держав за характером є стримуючими, однак не запобіжними, а тому їх ефективність визначити доволі складно [5, с. 164].

Окремо, важливо зазначити про актуальність питання щодо винесення рішення про відповідальність держави без надання згоди на це Радою Безпеки ООН. У праці Падалка М.А. «Актуальні питання проблемності притягнення до міжнародної відповідальності держави за вчинення акту агресії» було висвітлено позицію Касинюка І.В., котрий назвав дане явище «недемократичним

анакронізмом», що визначає певну «природу» явища сьогодні. Оскільки блокування будь-якого рішення за відсутності згоди усіх 5 обов'язкових голосів держав-учасниць є перешкодою для встановлення консенсусу та здійснення окремої дії, є потреба у перегляді процедури винесення рішень Радою Безпеки ООН або ж встановлення певних правил, які б могли навіть за відсутності 1 голосу створювати наслідки за фактом розгляду певного питання. Особливо важливо це проявляється у світлі вираження країнами агресії, яка, як наслідок, завдає шкоду не лише інфраструктурі, а й посягає на життя та здоров'я людей [5, с. 164].

Вище зазначалось про небажання країни-агресора видавати осіб для визначення і накладення відповідальності. В аспекті даного тезису важливо наголосити також на перспективі небажання здійснювати дії по виконанню обов'язку відповідальності. Вона може бути накладена у різних формах, зокрема, у вигляді репарацій. І за аналізу поведінки країни, що вчиняє агресію, існує ризик несплати репарацій або ж неповного виконання даного зобов'язання. Вирішення даної проблематики є дискусійним питанням, але, однією із перспектив вирішення даного питання може слугувати направлення до бюджету нашої країни активів, що є замороженими іншими державами, що наклали санкції на Російську Федерацію. Проте, процедура є складною та довготривалою, що ускладнює перебіг встановлення відповідальності.

Підсумовуючи, важливо сказати про надзвичайне значення питання міжнародно-правової відповідальності в умовах сучасності, оскільки встановлення даного зобов'язання для країни, з боку якої виражено акт неправомірної поведінки, забезпечує підвищення рівня міжнародної безпеки та забезпечує функціонування міжнародного права на достатньому рівні.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Важна К.А. (2018). Концепція суб'єктивної та концепція об'єктивної міжнародно-правової відповідальності держави. *Міжнародні відносини: теоретико-практичні аспекти*, (1). С. 150-163.

2. Андрейченко С.С. Співвідношення міжнародно-правової відповідальності держав та міжнародної кримінальної відповідальності індивідів. *Науковий редактор*. С. 13-16

3. Грабович Т. А. Генеза концепції міжнародної відповідальності держав. *Правова держава*. 39. (2020). С 55-61.

4. Громовенко К. В., Тицька Я. О. Міжнародно-правова відповідальність держав як засіб забезпечення дотримання норм міжнародного права: від теорії до практики. International legal responsibility of states as a means of ensuring compliance with the norms of international law: from theory to practice. (2023).

5. Падалка М. А. «Актуальні питання проблемності притягнення до міжнародної відповідальності держави за вчинення акту агресії.» *Наукові записки. Серія: Право* 13 (2022): 161-166.

Ключові слова: міжнародне право, відповідальність, право, політична обстановка, міжнародно-правова арена.

Науковий керівник: асистент кафедри міжнародного та європейського Національного університету «Одеська юридична академія» Бугаєць Альона Сергіївна.

Тарасенко Марія Леонідівна

здобувачка вищої освіти 4-го курсу

факультету прокуратури та слідства (кримінальна юстиція)

Національного університету «Одеська юридична академія»

РЕГУЛЮВАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ НА МІЖНАРОДНОМУ РІВНІ

Штучний інтелект (далі- ШІ) став одним з найбільш важливих технологічних досягнень 21 століття, що суттєво змінює світ, оскільки ШІ прогресує та постійно вдосконалюється, то створюється певна проблематика щодо здійснення правових,

ЩОДО ЗАБОРОНЕНИХ МЕТОДІВ ВЕДЕННЯ БОЙОВИХ ДІЙ.....	267
Собко Ростислав Олексійович	
ПРАВОВИЙ СТАТУС ОКРЕМИХ КАТЕГОРІЙ ОСІБ У МІЖНАРОДНОМУ ГУМАНІТАРНОМУ	
ПРАВИ.....	271
Соловей Вікторія Вікторівна	
УКРАЇНА ТА РИМСЬКИЙ СТАТУТ: ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ РАТИФІКАЦІЇ.....	275
Юрченко Дар'я Володимирівна	
ЩОДО ГУМАНІТАРНОЇ ІНТЕРВЕНЦІЇ росії ПРОТИ УКРАЇНИ.....	279
СЕКЦІЯ № 7. НАЦІОНАЛЬНА БЕЗПЕКА УКРАЇНИ В РЕАЛІЯХ ЗБРОЙНОГО КОНФЛІКТУ ТА ГЛОБАЛЬНИХ ВИКЛИКІВ.....	284
Масловська Єлизавета Денисівна	
ПРОБЛЕМИ ЕФЕКТИВНОСТІ МІЖНАРОДНОГО ПРАВА ЩОДО ЗБРОЙНОЇ АГРЕСІЇ РФ ПРОТИ УКРАЇНИ.....	284
Неменуша Дарія Вадимівна	
ДОТРИМАННЯ МІЖНАРОДНОГО ЗОБОВ'ЯЗАННЯ УКРАЇНОЮ: ВИКЛИКИ МИРНОГО ТА ЗБРОЙНОГО ЧАСУ.....	287
Решетило Яна Сергіївна	
КОНВЕНЦІЯ МОНТРЕ В УМОВАХ ПОВНОМАСШТАБНОГО ВТОРГНЕННЯ РФ В УКРАЇНУ.....	292
СЕКЦІЯ № 8. ПРАВО МІЖНАРОДНОЇ БЕЗПЕКИ.....	297
Оглу Рані Володимирівна	
ПРАВОВА ОСНОВА СТВОРЕННЯ ТА ФУНКЦІОНУВАННЯ БЕЗ'ЯДЕРНИХ ЗОН.....	297
Путята Віталій Олегович	
ЕКОНОМІЧНІ САНКЦІЇ ЯК ІНСТРУМЕНТ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МІЖНАРОДНОЇ БЕЗПЕКИ.....	300
Разбітнов Євген Сергійович	
ПРОБЛЕМИ КВАЛІФІКАЦІЇ ГІБРИДНИХ ВІЙН В МІЖНАРОДНОМУ ПРАВІ.....	307
Соловей Анна Олегівна	
ОКРЕМІ ПИТАННЯ ЩОДО ВСТАНОВЛЕННЯ МІЖНАРОДНО-ПРАВОВОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ.....	310
Тарасенко Марія Леонідівна	
РЕГУЛЮВАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ НА МІЖНАРОДНОМУ РІВНІ.....	314